

35 let Národního divadla divočiny

20.3.2026 - Jan Dvořák | Správa Národního parku Šumava

Je tomu přesně 35 let, co byl vyhlášen největší národní park v České republice - Národní park Šumava. Za tu dobu se z něj stalo jedno z nejnavštěvovanějších chráněných území v zemi a společně s Národním parkem Bavorský les také největší ryze přírodní území.

„Šumava je Národním divadlem divočiny, kde jsme mohli shlédnout jedinečnou hru. Bylo to představení plné zvratů, chvíli drama, chvíli komedie, místy možná tragédie, ale první dlouhé dějství má dobrý konec. A jsem přesvědčený, že diváci odcházejí spokojeni a určitě zvou své kamarády a známé, protože hra nekončí a mnohde se schyluje k repríze,“ parafrázuje proběhlé tři a půl dekády Národního parku jeho současný ředitel Pavel Hubený, který jej kontinuálně vede přesně celou třetinu jeho existence.

K výročí národnímu parku a jejímu řediteli jako první pogratalovali sousedé z Národního parku Bavorský les: **„Srdečně blahopřeji Národnímu parku Šumava k 35. výročí založení. Ráda bych poděkovala všem kolegům a kolegyním na obou stranách hranice, kteří umožňují tak plodnou a intenzivní spolupráci našich dvou národních parků, především pak mému kolegovi Pavlu Hubenému,“** říká ředitelka Správy NP Bavorský les Ursula Schuster. **„Již řadu let obě správy právě z jeho iniciativy prohlubují spolupráci, například v oblastech výzkumu, environmentálního vzdělávání, monitoringu, správy chráněných území a práce s veřejností. Děkuji za to a těšíme se na další dobrou spolupráci,“** dodává.

Existence Národního parku Šumava ukazuje, že nejdůležitější veličinou v chráněných území je čas.

„Je to čas, který musíme dát přírodě, aby prokázala, že si bez lidského zásahu vystačí. Je to čas, který musíme dát jednotlivým druhům, aby se mohly vrátit do svého přirozeného prostředí. Je to čas, který musíme dát sami sobě, abychom to vše vstřebali a dokázali se vyrovnat s něčím, čemu jsme my lidé, už dávno odvykli - divočině,“ doplňuje Pavel Hubený, který je se Správou NP Šumava a předtím ještě se správou CHKO Šumava profesně spjatý už od roku 1988.

Cesta k divočině

Naplnovat jeden z těch nejdůležitějších cílů, tedy vytvořit a udržovat území z více než poloviny bez zásahu, je určitě ten nejtěžší. V době vyhlášení Národního parku existovaly na Šumavě ostrůvky přírody, kde se v minulosti nezasahovalo buď vůbec, nebo minimálně. Ty bylo nutné zachovat v bezzásahovém režimu. Jenže když přišla první velká kůrovcová gradace a obava z toho, že bez zásahu člověka si šumavské lesy neporadí, začalo se v některých částech vyhlášených prvních zón kácet. Takový postup vyvolal plamennou diskuzi mezi odborníky i laiky. A v roce 1998 na Trojmezí vyvrcholil v první občanskou blokádu.

„Podobný scénář se odehrál o dekádu později po té, co šumavské lesy zásadně proměnil orkán Kyrill. Tehdy se ale plocha bezzásahu skoro zdvojnásobila a vytvořil se prostor pro další velké drama. To vyvrcholilo v roce 2011 další občanskou blokádu. Rok na to však kůrovcová gradace ustoupila a nastalo několikaleté období, kdy se v lesích Správy Národního parku asanovalo nejméně kůrovcového dříví v historii,“ vzpomíná mluvčí Správy NP Šumava Jan Dvořák.

V roce 2017 přišel zásadní zlom v podobě novely zákona o ochraně přírody a krajiny, v rámci které

bylo definováno, že na většině území národních parků mají převažovat přírodní procesy.

Na základě této novely byla vyhlášena nová zonace, schváleny zásady péče a jsou připravena nová klidová území. Národní park Šumava se tak zařadil nejen přírodními krásami, ale také legislativou a jasným směřováním, mezi světově uznávané národní parky.

„Vedle toho se také staráme o druhovou rozmanitost. Díky tomu se nám podařilo rozšířit celou řadu kriticky ohrožených druhů rostlin, jako je třeba rozchodník huňatý nebo živočichů, jakým je například perlorodka říční. A nesmíme zapomenout na řadu úspěšných projektů, které zajistily třeba i nápravu hříchů minulosti. Typickým je projekt obnovy mokřadů LIFE for MIREs,“ připomíná Jan Dvořák.

Přeshraniční spolupráce

Ta je pro rozvoj a směřování Národního parku Šumava, ale také Národního parku Bavorský les, klíčová, jak potvrzuje ředitelka Správy NP Bavorský les Ursula Schuster: **„Pro přírodu našeho přeshraničního pohoří bylo založení našeho českého sousedního národního parku skutečným štěstím. Společně tvoříme největší souvislé lesní chráněné území ve střední Evropě. To je silné poselství pro ochranu přírody.“**

V NP Bavorský les převládají přírodní procesy na více než 75 procentech území, na Šumavě je to už přes 48 procent. Dohromady tvoří plochu bez zásahu o rozloze 50 000 ha.

„Tím se Šumava a Bavorský les staly jedním z největších území divoké přírody ve střední a západní Evropě. Stali jsme se tak evropsky zásadním ostrovem biodiverzity a místem pro život mnohých živočišných a rostlinných druhů, které už nemají možnost jinde přežít. Bez úzké spolupráce, pochopení a hlavně bez společného cíle, bychom tohoto úspěchu nedosáhli. Navíc, díky takto úzké spolupráci přinášíme do regionu stovky milionů korun z přeshraničních fondů Evropské unie,“ hodnotí Pavel Hubený.

Návrat druhů

Rys, puščík, bobr, outkovečka citronová, kornatec velký nebo vlk obecný. To jsou jen některé druhy, které se na Šumavu vrátily, zásadně se rozšířily samy nebo s lidskou pomocí. A k tomu aby se vrátily, bylo nutné přizpůsobit prostředí – prostě a jednoduše opustit koncepci péče o hospodářské lesy a nechat přírodě prostor pro to, aby ona sama ukázala, že je tím nejlepším „hospodářem“.

„To, že se to povedlo, nám potvrzují právě jmenovaní staronoví obyvatelé Šumavy. Bez velké divočiny bychom nebyli svědky toho, jak masivně a jak rychle se dokáže šířit třeba kornatec velký, který jinde ve střední Evropě už prakticky nežije, jak zásadně zesílila populace tetřeva hlušce, nebo jak úspěšný byl návrat rysa, puštíka nebo sokola,“ připouští mluvčí Jan Dvořák.

Návštěvníci a místní obyvatelé

Vysvětlovat, informovat, být transparentní a seznamovat s fakty a výsledky výzkumů. To je další, podstatná funkce Správy NP Šumava, kterou se snažíme co nejlépe naplňovat.

„Po pětatřiceti letech existence národního parku a mnohaletých výzkumech, se nacházíme v období, kdy můžeme veřejnost seznamovat s mnoha výsledky výzkumů a monitoringů, které většinou přináší jedinečné výsledky, které občas ani sami výzkumníci netušili. A není to jen o výsledcích výzkumů a pozorování, ale také o přímém prožitku z úchvatné přírody, která jasně dokazuje, že cesta divočiny v národních parcích je správná,“ hodnotí

mluvčí.

Samozřejmostí je také rozvoj obcí existujících na území národního parku a života v nich. „V tomto případě je třeba provést retrospektivu, podívat se, jak vypadaly šumavské obce na začátku devadesátých let a jak vypadají dnes. Možná stačí jen pohled na několik, dnes už historických fotografií z té doby, nebo se nebát zavzpomínat a ty vzpomínky předat dál. Já osobně se už mezi ty pamětníky řadím a právě vzpomínky mi dokazují, že obyvatelé šumavských obcí se vyrovnali se změnami, a obce se v jedinečné přírodě, která je obklopuje, úspěšně rozvíjejí. A za to jim patří velké díky,“ říká Pavel Hubený.

Národní park Šumava se za desítky let své existence stal jednou z turisticky nejvyhledávanější destinací v Česku a návštěvnost se každoročně zvyšuje.

„Průzkumy veřejného mínění, kterými se snažíme průběžně sledovat postoje místních obyvatel i návštěvníků k národnímu parku, nám potvrzují, že veřejnost si už uvědomila, jaký jedinečný přírodní klenot tady existuje a s vizí Šumavy, tak jak je ukotvená i v zákoně, většinově souzní. Proto, bych byl rád, aby takto nastolené trendy směřování a akceptace Národního parku Šumava pokračovaly,“ uzavírá ředitel Národního parku Šumava Pavel Hubený.

Ve Vimperku 20. 3. 2025

<https://www.npsumava.cz/35-let-narodniho-divadla-divociny>